

Luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksistä poikkeaminen sekä luonnonsuojelulain 89 §:n mukainen päätös koskien rauhoitetun eliölajin johdannaisten maastavientiä

1 Hakija

Luonnonvarakeskus

2 Asia

Lupahakemus pikkusiepon (*Ficedula parva*) rengastamiseen ja verinäytteiden ottamiseen 15.7.2026 asti yksityisillä luonnonsuojelualueilla ja Evon alueen Natura 2000 -alueella (FI0325001 SAC) Hämeenlinnassa, sekä verinäytteiden maastavientiin Ruotsiin.

3 Hakemus

Lupaa haetaan pikkusiepon pyydystämiseen, rengastamiseen, verinäytteiden ottamiseen 15.7.2026 asti sekä hallussapitoon ja maastavientiin tutkimustarkoituksessa 31.12.2026 mennessä. Toiminta on osa kansainvälistä tutkimushanketta, jossa tutkitaan neljän eri eläinryhmän lähisukulaislajien geneettisiä ominaisuuksia. Hankkeen perimmäinen tavoite on ymmärtää balansoivan luonnonvalinnan merkitystä lajien sopeutumisessa ja siihen vaikuttavia evoluutiomekanismeja. Yksi tutkittavista lajiryhmistä on kolmikko pikkusieppo, kirjosiieppo (*Ficedula hypoleuca*) ja sepelsieppo (*Ficedula albicollis*). Kahdesta jälkimmäisestä lajin näytteet tulevat muualta Euroopasta. Tutkimuksesta kerrotaan tarkemmin hankkeen vetäjän Dr. Laure Segurelin (Université Lyon, France) kirjoittamassa tutkimussuunnitelmassa (hakemuksen liitteenä).

Menetelmät

Linnut pyydystetään lauluatrapin avulla lintuverkkoon, mitataan ja rengastetaan. Pyydystäminen ja näytteenotto tehdään pesimäkauden aikana 2026 reviiereiltä. Toimenpiteitä tekemässä on kerrallaan yksi tai kaksi ihmistä. Aiemman kokemuksen perusteella pikkusiepon pyyntiin menee n. 5–20 minuuttia.

Lintujen hartialaskimosta otetaan linnun kokoon nähden pienet (n. 50 µl) verinäytteet, minkä jälkeen ne vapautetaan. Toimenpiteeseen menee pyydystyksen jälkeen 5–10 minuuttia. Verinäytteet otetaan lasisiin hepariinilla päällystettyihin kapillaaripipetteihin, joista ne puhalletaan kevyesti EDTA reagenssiin eppendorf-koeputkiin. Näytteet viedään maastosta kylmäboksissa jäiden päällä, Lammin biologisen aseman laboratorioon ja siellä -80 asteen (12 näytettä) tai -20 asteen (28 näytettä) pakastukseen odottamaan jatkokäsittelyä.

Toimenpiteitä tekevillä on rengastusluvut lintujen rengastamiseen ja käsittelemiseen. Käsitteilyä tehdään vain yksi lintua kohden. Pyynnin jälkeen, jos lähellä on pesä, käydään kauempaa tarkkailemassa, että pesintä jatkuu normaalisti.

Vaikutukset pikkusiepolle ja muille lajeille

Aiemman kirjosieposta vastaavasta työstä saadun kokemuksen perusteella tutkimuksella ei ole vaikutusta pikkusieppoon. Kirjosiepot jatkoivat pesintäänsä jokseenkin välittömästi näytteenoton jälkeen ihmisen poistuttua niiden lähetyiltä. Pesinnän seurannan perusteella niille ei aiheutunut haittaa. Tutkimuksella ei ole vaikutusta alueen muuhun lajistoon. Myös niiden kannalta pyynnistä ja näytteenotosta aiheutuva häiriö on ohimenevä.

Hakijalla on 55 vuoden kokemus pikkulintujen rengastamisesta (lähes 16 000 rengastusta), ja kokemusta vastaavasta näytteenotosta kirjosiepoilla (278 näytettä). Vahinkoja ei ole tapahtunut.

Jos lintujen pyynti mahdollisesti löydetyn pesän lähellä kestää yli puoli tuntia, pyynnistä luovutaan, jotta emot pääsevät jatkamaan poikasten ruokkimista ilman enempää häiriötä. Milloin pyynti on tapahtunut pesän tuntumassa, lintuja tarkkaillaan myöhemmillä käynneillä etäämpää.

Hallussapito ja maastavienti

Kerättyjä verinäytteitä säilytetään Helsingin yliopiston Lammin biologisella asemalla enintään muutama kuukausi. Ne lähetetään loppuvuodesta Tukholman yliopiston eläintieteen laitokselle, missä geneettinen analysointi tehdään.

Muu tyydyttävä ratkaisu

Tutkimuskysymyksiin ei voi vastata muuten kuin geneettisillä analyyseillä, jotka voi tehdä vain tuoreista ja pakastetuista verinäytteistä.

Sijainti

Näytteet kerätään Hämeenlinnassa Evon valtionpuistossa n. 75 neliökilometrin alueelta. Toimenpiteiden tarkemmat toteuttamispaikat riippuvat siitä, mihin pikkusiepot asettuvat. Tutkimustoimenpiteet sijoittuvat alla luetelluille luonnonsuojelualueille ja Natura 2000 -alueelle Evon alue (FI0325001 SAC).

Alueen pikkusieppopopulaatiota on seurattu jo yli 30 vuotta. Koska populaatio tunnetaan hyvin, on tutkimuksen toteuttaminen siellä helpointa, sillä pikkusieppo on Suomessa harvalukuinen pesimälaji. Evon kanta on huomattavan suuri (n. 40 paria), koska siellä on runsaasti lajin tarvitsemia elinympäristöjä. Evo on myös kohtuullisen lähellä Lammin biologista asemaa, jolloin näytteiden kuljettamiseen ei kulu tarpeettoman paljon aikaa. Toimenpiteet pitää tehdä luonnonsuojelualueilla, koska juuri ne ovat pikkusiepolle hyviä elinympäristöjä, eikä lintuja olisi mahdollista löytää muualta riittävästi.

Hakijan mukaan pikkusieppojen pyynti ja käsittely ei vaikuta Natura-alueen eikä sillä sijaitsevien luonnonsuojelualueiden luontoarvoihin eikä alueella pesivän pikkusieppokannan elinvoimaisuuteen.

Luonnonsuojelun tunnus

YSA200337
YSA205245
YSA237700
YSA250448
YSA253824
YSA267815
YSA273239

Luonnonsuojelun nimi

Savijärven suojelualue
Vahtervehmaan luonnonsuojelualue
Helisevän luonnonsuojelualue
Tuohikarpionharjun luonnonsuojelualue
Lepoleirin luonnonsuojelualue
Väärämäki
Juvinsuo

4 Määräykset, joita hakemus koskee

Pikkusieppo on luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettu.

Luonnonsuojelulain 87 §:n mukaan rauhoitetun lajin yksilöiden, niiden osien tai johdannaisten hallussapito, kuljetus, myynti ja vaihtaminen on kielletty.

Luonnonsuojelulain 88 §:n mukaan rauhoitettuihin lajeihin kuuluvan yksilön, sen osan tai johdannaisen maastavienti ja maahantuonti ilman Lupa- ja valvontaviraston lupaa on kielletty.

Luonnonsuojelulain 89 §:n mukaan Lupa- ja valvontavirasto voi myöntää poikkeuksen 87 ja 88 §:ssä säädettyistä kielloista eliölajien tutkimus- ja suojelutarkoitukseen. Lintujen osalta lintudirektiivin 9 artiklan mukaan poikkeukselle ei saa olla muuta tyydyttävää ratkaisua. Artiklan 13 mukaan direktiivin mukaisesti toteutetut toimenpiteet eivät saa johtaa 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien nykyisen suojelutilanteen huononemiseen.

Hakemuksen kohteena olevien luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräyksissä on kielletty mm. luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten tappaminen, häiritseminen ja pyydystäminen, kasvien vahingoittaminen, polkujen tekeminen sekä kaikenlainen muu toiminta, joka saattaa huomattavasti vaikuttaa kasvillisuuden ja eläimistön säilymiseen.

Lupa- ja valvontavirasto voi luonnonsuojelulain 54 § mukaan myöntää luvan poiketa luonnonsuojelualuetta koskevista rauhoitusmääräyksistä, jos poikkeaminen ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta ja on tarpeen mm. tutkimuksen kannalta.

Luonnonsuojelulain 34 § mukaan Natura-alueen suojeluperusteena olevien luontoarvojen merkittävä heikentäminen on kielletty.

5 Päätös ja lupaehdot

Kertaluontoiset, rengastuksen yhteydessä tapahtuvat verinäytteenotot ja näiden verinäytteiden hallussapito eivät vaadi erillistä poikkeuslupaa, sillä ne sisältyvät hakijalla olevaan rengastuslupaun (VARELY/8346/2022).

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakijalle luvan hakemuksen mukaiseen pikkusieppojen rengastamiseen Evon luonnonsuojelualueilla ja Evon alue (FI0325001) Natura 2000 -alueella, sekä verinäytteiden maastavientiin alla luetelluin ehdoin.

1. Lupa on voimassa 31.12.2026 asti.
2. Verinäytteiden ottaminen vaatii rengastusluvan ehtojen mukaisesti Luonnontieteellisen keskusmuseon (Luomus) hyväksynnän sekä hankelupalautakunnan myöntämän hankeluvan (eläinloeluvan).
3. Tällä luvalla saa tehdä hakemuksen mukaiset toimenpiteet 40 pikkusieppolle hakemuksen mukaisilla luonnonsuojelualueilla 15.7.2026 asti. Luonnonsuojelualueiden ulkopuolella toimenpiteet saa tehdä rengastusluvan ehtojen mukaisesti.
4. Tällä luvalla saa maastaviedä 40 pikkusiepon verinäytteet Ruotsiin Tukholman yliopistoon 31.12.2026 mennessä.
5. Luvan mukaiset toimenpiteet eivät saa vaarantaa lintujen terveyttä tai hyvinvointia tai merkittävästi häiritä pesintää. Mikäli on vaarana, että lintu vahingoittuu tai pesintä keskeytyy, on toiminta lopetettava välittömästi.
6. Lintuja pyydystävillä ja käsittelevillä henkilöillä tulee olla voimassa oleva rengastuslupa. Lintuja pyydystettäessä ja rengastettaessa on toimittava rengastusluvan ehtojen mukaisesti.
7. Luonnonsuojelualueilla liikuttaessa tulee välttää kasvillisuuden vahingoittamista ja uusien polkujen syntymistä.
8. Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
9. Mikäli toimenpiteitä tehdään valtion omistamilla luonnonsuojelualueilla, tulee hakijan tarvittaessa erikseen hakea lupaa poiketa näiden alueiden rauhoitusmääräyksistä. Valtion suojelualueiden osalta toimivaltainen lupaviranomainen on Metsähallitus.
10. Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.
11. Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä (esim. puhelimesta) ja pyydettyäessä lupa on esitettävä.

12. Lupa- ja valvontavirasto valvoo lupaehtojen noudattamista. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.
13. Luvan käytöstä tulee raportoida 31.12.2026 mennessä. Raportti toimitetaan Lupa- ja valvontaviraston kirjaamoon (kirjaamo@lvv.fi) päätöksen asianumerolla LVV-U/64702/2026 varustettuna. Raportissa tulee ilmetä milloin ja kuinka monelta pikkusiepon yksilöltä verinäytteitä kerättiin. Lisäksi tulee ilmoittaa maastavietyjen verinäytteiden määrästä ja ajankohdasta sekä arvioida toimenpiteiden vaikutusta pikkusieppojen terveyteen, hyvinvointiin ja pesintään alueella.

6 Perustelut

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että luvan mukainen toiminta ei vaaranna hakemuksen kohteena olevien luonnonsuojelualueiden perustamistarkoituksia ja on tarpeen tutkimuksen kannalta. Lintudirektiivin 10 artiklan mukaan jäsenmaiden on edistettävä luonnonvaraisten lintujen tutkimusta sekä muuta työtä niiden suojelemiseksi. Kerättyjen verinäytteiden maastavienti on tarpeen tutkimuksen takia. Luvan mukaisen tutkimuksen ja rengastuksen avulla saadaan arvokasta tietoa evoluutiosta ja luonnonvalinnasta, mutta myös pikkusiepon esiintymisestä ja ekologiasta Suomessa. Hakemus täyttää siten luonnonsuojelulain 54 § ja 89 § ehdot poikkeusluvan myöntämiseksi.

Hakijalla on jo voimassa oleva rengastuslupa, joka sallii rauhoitettujen lintujen pyydystämisen, rengastamisen ja kertaluontoisen verinäytteen ottamisen sekä kyseisten verinäytteiden hallussapidon. Tämän luvan ehtojen mukaan kaikilla toimenpiteiden tekijöillä tulee olla voimassa oleva rengastuslupa ja lintujen pyydystäminen ja käsittely tulee toteuttaa rengastusluvan ehtojen mukaisesti.

Evon alueen vanhat metsät ja jalopuumetsät muodostavat arvokkaan elinalueen monille metsien rauhoitetuille lintulajeille, mutta rengastuslupa mahdollistaa rauhoitettujen lintujen häirinnän ja pyydystämisen. Rengastajat ovat sitoutuneet kiinnittämään erityistä huomiota pyynnin sopivaan ajankohtaan, sääolosuhteisiin sekä pyyntimenetelmän sopivuuteen ja turvallisuuteen. Tämän luvan ehtojen mukaan luonnonsuojelualueilla liikuttaessa tulee välttää kasvillisuuden vahingoittamista ja uusien polkujen syntymistä. Lintujen rengastaminen tämän luvan ja rengastusluvan mukaisesti ei vaaranna metsäluontoa tai lintujen pesintää.

Rauhoitettujen lintujen häirintä ja pyydystäminen lupaehtojen mukaisesti ei merkittävästi heikennä niitä luontoarvoja, joiden vuoksi Evon alue (FI0325001 SAC) on otettu mukaan Natura 2000 -verkostoon, joten luonnonsuojelulain 35 §:n mukaista vaikutusten arviointia ei tarvita.

7 Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023) 1 §, 34 §, 35 §, 54 §, 69 §, 88 §, 89 §, 121 §

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta (2009/147/EY, lintudirektiivi), artikkelat 1, 5, 9, 10, 13

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Hallintolaki (434/2003) 55 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

8 Päätöksen voimaantulo

Lupa- ja valvontavirasto on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Pikkusieppojen pesimäkausi on alkanut. Toimenpiteiden toteuttaminen tutkimussuunnitelman mukaisesti edellyttävät, että luvan mukaisiin toimenpiteisiin tulee voida ryhtyä ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman. Päätöksen täytäntöönpanoa ei voida päätöksen luonteen vuoksi lykätä.

9 Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi tavallisella sähköisellä tiedoksiannolla.

10 Suoritemaksu

Maksutta. Valtioneuvoston Lupa- ja valvontaviraston maksuista vuodelle 2026 antaman asetuksen (1177/2025) mukaan luonnonsuojelua edistävään tutkimustarkoitukseen myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.

11 Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Kaisa Merimaa ja ratkaissut ylitarkastaja Salli Uljas.

Liitteet

Valitusosoitus

Tiedoksi

ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus
Hämeen poliisilaitos
Hämeenlinnan kaupunki
Luonnontieteellinen keskusmuseo
Rengastustoimisto
SLL Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri
Tapiola Kanta-Häme - Uusimaa ry
Kanta-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry (KHLY)

Tämä asiakirja LVV-U/64702/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/64702/2026 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Uljas Salli 12.05.2026 15:24

Esittelijä Merimaa Kaisa 12.05.2026 14:38